

1+10 přístupů personálu k lidem s vyšší mírou podpory

(lidé s těžkým stupněm autismu a/nebo s těžší poruchou intelektu)

Poznejte sebe sama a poznávejte člověka, se kterým pracujete. Znat sebe a své reakce ve vypjatých situacích je minimálně stejně důležité jako znát klienta. Znat klienta jako člověka je důležitější než znát problematiku jeho handicapu. Buďte ke klientovi vždy upřímní a snažte se s ním budovat a udržovat dlouhodobě dobré vztahy.

- 1 Snažte se postupovat správně.** Klientovi v životě může pomáhat váš vzájemný vztah, vaše slovo a váš čin. Snažte se používat všechny tři nástroje, preferujte vztah a čin před slovem. Buďte slušní a držte se selského rozumu. Uvažujte o tom, jakou službu byste chtěli pro sebe, kdyby vám byla poskytována jako klientovi.
- 2 Snažte se vyvarovat nesprávných postupů.** Myslete na to, že klientovi může ublížit váš vztah k němu, vaše slovo i váš čin. Ke klientům se nemusíte jako personál chovat stejně ani nemusíte za každou cenu dodržet spravedlnost v soužití více klientů. Neodpovídá to běžnému životu.
- 3 Spolupracujte s lidmi kolem lidí s autismem.** Pracujte s lidmi kolem vašich klientů (ostatními pečovateli, asistenty, rodiči, lékaři aj.). Pokud znáte dobře nejen klienta s autismem, ale i jeho rodiče, učitele, asistenty, sourozence a kamarády, to vše vám hodně pomůže.
- 4 Preferujte fyzický věk před věkem mentálním.** V tlaku na aktivizaci klienta a v tlaku na změnu jeho chování preferujte postupy přímo úměrné fyzickému věku. Pokud budete tlačit úměrně mentálnímu věku, možná navýšíte výkon, ale zkažíte si vztahy. Pokud v určitých situacích prostě musíte více usilovat o změnu chování klienta, vyvažte to pozitivními interakcemi a nechte uplatnit přání a rozhodování klienta ve všech oblastech, kde je to možné. Nesnažte se být vždy za každou cenu ten, kdo má ve vztahu vůdčí roli.
- 5 Měňte prostředí.** Měňte spíše prostředí, ve kterém se náročné chování lidí s autismem vyskytuje, než samotné chování lidí s autismem. Měňte prostředí tak, aby jejich chování tolik nevadilo. Pokud například klient hlasitě výská ve chvíli pohody, můžete se snažit, aby byl zticha. Lepší je ale uvažovat, jak to udělat, aby si mohl ve chvíli radosti dál výskat a zároveň to neobtěžovalo tolik lidí kolem. Aktivně tvořte s kolegy dobrou atmosféru, ve které byste sami jako klienti chtěli žít.
- 6 Nesnažte se měnit klienta za každou cenu.** Pokud se člověk s autismem nechce změnit, nezmění se. Nemusíte za každou cenu najít motivaci ke změně. Pokud se nechce klient měnit, měňte sebe. Měňte své postoje a postupy v prostředí, ve kterém společně žijete.
- 7 Kladte důraz na prevenci.** Všimněte si situací, ve kterých se člověku s autismem daří. Těmto situacím věnujte svoji energii, čas a pozornost. Na incidenty nepohody si najděte reálné krizové postupy, ale nedomnívejte se, že během incidentu lze provádět terapii. Ta se dělá ve chvíli klidu.
- 8 Buďte velkorysí.** Pokud se vás klient zeptá na cokoli z vašeho osobního života, snažte se mu odpovědět. Pokud se klient ptá sociálně nevhodně a vám je to nepříjemné, nemusíte mu odpovídat a nehněvejte se za to na něho. Neberte si osobně možné nadávky, které klient říká pro svoji ventilaci v zátěžových situacích. Netrvejte na vnějších znacích sociálně vhodného chování ve chvíli, kdy se snažíte říct klientovi něco důležitého. Například netrvejte na očním kontaktu nebo na tom, aby seděl slušně ve chvíli, kdy mu něco vysvětlujete. Důležité je, že vás poslouchá.
- 9 Buďte trpěliví.** Vztahy a nácviky u lidí s autismem můžeme přirovnat k anglickému trávníku. Každý týden se o něj musíte starat, aby vám za několik let vrátil vaši péči. Změny jsou postupné, někdy může být úspěchem i zachování již nabytých dovedností.
- 10 Věnujte se své psychohygieně.** Problémové chování je cokoli, co personál vyhodnotí jako problémové. Odpočatý, vyspalý a dobře naladěný personál bude vyhodnocovat chování klienta vždy jako méně problémové než personál pracující ve stresu.

Za tvorbou doporučení stojí Hynek Jůn. Připomínky a zpětnou vazbu poskytla Kateřina Thorová.